

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

49278

Aşağıdaki sorularımın, **İçişleri Bakanı Mustafa Çiftçi** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Eğitim hakkı, yalnızca çocukların bir okul binasına ulaşabilmesini değil; nitelikli, güvenli, parasız, erişilebilir ve çocuğun kimliğini, dilini ve kültürel varlığını gözetken bir eğitim alabilmesini gerektirir. Türkiye’de ise eğitim politikaları, tarihsel olarak Türkçe merkezli ve tek dilli bir anlayış üzerine kurulmuş; başta Kürtçe ve lehçeleri Kurmancî, Zazakî/Kirmanckî ve Soranî olmak üzere farklı anadillerin eğitim dili olarak kullanılması engellenmiştir. Kürtçe, milyonlarca yurttaşın yaşam dili olmasına rağmen eğitim sistemi içerisinde esas olarak seçmeli ders statüsüne hapsedilmiş; bu durum anadilin kuşaklar arası aktarımını, akademik gelişimini ve kamusal varlığını zayıflatmıştır.

2012 yılında Kürtçe Kurmancî ve Zazakî’nin “Yaşayan Diller ve Lehçeler” kapsamında seçmeli ders olarak müfredata alınması olumlu ancak yapısal olarak yetersiz bir adım olmuştur. Öğretmen yetersizliği, derslerin açılmasına ilişkin öğrenci sayısı koşulları, materyal eksikliği ve eğitim kademeleri arasındaki kopukluk nedeniyle bu derslere erişim fiilen sınırlandırılmaktadır. Daha önce Bakanlığa yöneltilen soru önergelerinde de aynı eğitim-öğretim yılına ilişkin Kürtçe seçmeli ders öğrenci sayılarının 59.372, 35.416 ve 30.104 şeklinde farklı açıklanmış olması, kamu politikalarının sağlıklı değerlendirilmesi bakımından veri şeffaflığı sorununu ortaya koymuştur.

Anadilde eğitim meselesi aynı zamanda eşit yurttaşlık ve demokratik toplum meselesidir. Bir çocuğun kendi anadilinde eğitim alamaması, yalnızca bir dersin eksikliği değil; kimliğinin, kültürel hafızasının ve toplumsal varlığının eğitim sistemi içerisinde karşılık bulamaması anlamına gelmektedir. Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 30’uncu maddesi çocukların kendi dillerini kullanma hakkını güvence altına almakta; Anayasa’nın eşitlik ve eğitim hakkına ilişkin hükümleri ise devletin eğitim hizmetlerine erişimde ayrımcılığı önleme yükümlülüğünü ortaya koymaktadır.

Bu eşitsizlik, Hakkâri ve bölge kentlerinde eğitim hizmetlerine fiziksel erişim bakımından da ağırlaşmaktadır. Hakkâri merkez ile Yüksekova, Şemdinli, Derecik ve Çukurca’da her eğitim-öğretim yılı başında öğretmen açığı, okul altyapısı, tamamlanmamış veya güçlendirme sürecindeki okul binaları ve taşınmalı eğitim sorunları yeniden gündeme gelmektedir. Geçtiğimiz dönem, Yüksekova’da 102 köyün 88’inde taşınmalı eğitim hizmetinin sağlanamadığı yönündeki saha ve yerel basın verileri, yüzlerce öğrencinin eğitim hakkına erişemediğine ilişkin ciddi bir tablo ortaya koymaktadır.

Eğitim-Sen Hakkâri Şubesi de 2026-2027 eğitim-öğretim yılı öncesinde öğretmen açığı, okul binaları, taşınmalı eğitim, temizlik ve güvenlik personeli eksiklikleri konusunda uyarılarda bulunmuştur.

Taşınmalı eğitim, coğrafi ve demografik koşullar nedeniyle bazı bölgelerde zorunlu bir araç olabilir; ancak öğrencilerin sürekli olarak uzak merkezlere taşınmasına dayalı bir eğitim modelinin kalıcılaştırılması, köylerde okul ve öğretmen bulunmamasını normalleştirmemelidir. Üstelik çocukların kendi yaşam alanlarından kopararak başka merkezlerdeki okullara taşındığı bir sistemde anadilde eğitim olanağının bulunmaması, dilsel ve mekânsal eşitsizlikleri aynı anda derinleştirmektedir.

2026-2027 eğitim-öğretim yılının 14 Eylül 2026'da başlayacak olması nedeniyle sorunların eğitim yılı başladıktan sonra değil, öncesinde tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınması zorunludur. Bu kapsamda taşınmalı eğitimin hangi köy ve yerleşimlerde zorunlu hale geldiğinin, kaç öğrenciyi etkilediğinin, ihalelerin nasıl yürütüldüğünün, servis güvenliği ve ödeme süreçlerinin, öğretmen ve okul ihtiyaçlarının ayrıntılı biçimde araştırılması gerekmektedir.

Anadilde eğitimin anayasal güvenceye alınması, Kürtçe başta olmak üzere anadillerde parasız ve nitelikli eğitim modellerinin geliştirilmesi, öğretmen yetiştirme ve materyal üretiminin kamusal olarak planlanması; aynı zamanda Hakkâri ve bölge kentlerinde öğrencilerin güvenli, nitelikli ve kesintisiz eğitime erişimini sağlayacak kalıcı bir kamu politikası oluşturulması demokratik hukuk devleti ve eşit yurttaşlık bakımından zorunluluktur.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri'de taşınmalı eğitim kapsamında öğrencilerin kullandığı güzergâhların güvenlik, yol koşulları ve ulaşım süreleri bakımından düzenli olarak denetlenmesi hangi kurum tarafından yapılmaktadır?
2. 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Hakkâri'de öğrenci taşıma güzergâhlarında güvenlik nedeniyle hizmetin aksadığı kaç vaka yaşanmıştır?
3. Yüksekova, Şemdinli, Derecik ve Çukurca'da taşınmalı eğitim güzergâhlarının kış koşulları, yol güvenliği ve ulaşım süreleri bakımından risk analizi yapılmış mıdır?
4. Öğrencilerin taşınmalı eğitim kapsamında uzun süre araç içerisinde kalmasının çocukların eğitim, sağlık ve güvenlik hakları bakımından oluşturduğu risklere ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmış mıdır?
5. Taşınmalı eğitim hizmetlerinde kullanılan araçların yaş, teknik yeterlilik, bakım ve güvenlik standartlarına ilişkin kaç denetim gerçekleştirilmiştir?
6. Hakkâri'de okul servis araçlarının denetimi kapsamında 2025-2026 eğitim-öğretim yılında kaç idari işlem uygulanmış, kaç araç hakkında yaptırım kararı verilmiştir?
7. Taşınmalı eğitim güzergâhlarında meydana gelen trafik kazalarının son beş yıllık sayısı ve bu kazalarda yaralanan öğrencilerin sayısı nedir?
8. Öğrencilerin taşınmalı eğitim kapsamında farklı ilçelere veya merkezlere taşınması nedeniyle ortaya çıkan güvenlik risklerine ilişkin valilik ve kaymakamlıklarca hazırlanmış rapor bulunmakta mıdır?

9. Hakkâri'de eğitim hizmetlerinin planlanması sürecinde köy muhtarlıkları, veliler, öğrenciler ve yerel yönetimlerle düzenli bir koordinasyon mekanizması işletilmekte midir?
10. 2026-2027 eğitim-öğretim yılı öncesinde taşınalı eğitim güzergâhlarının güvenli ve kesintisiz biçimde işletilmesi amacıyla Hakkâri Valiliği ve ilçe kaymakamlıklarına hangi talimatlar verilmiştir?